

ODKAZ LADISLAVA HANUSA DNES

Konferencia SLH k 20. výročiu
smrti Ladislava Hanusa.

Editor: Matúš Sitár
Spoločenstvo Ladislava Hanusa a Kolégium Antona Neuwirtha, 2014

ISBN 978-80-971628-9-4

Obsah

Zápas o kultúrnosť (predhovor)	7
Terézia Rončáková Máme pravdu?	13
Ondrej Šprlák Uvedomujú si predstavitelia Katolíckej cirkvi na Slovensku dôležitosť dialógu?	19
Martin Mihalik Čítal by Hanus Lyotarda s nadšením?	25
Balázs Szamaranszký Ladislav Hanus, protestantizmus a úlohy dnešnej doby	31
Michal Čop Ladislav Hanus a Slovenské národné povstanie	37
Peter Úll Integrálnosť ako bytosť	45
Matúš Sitár Všetko je plné bohov verzus božský stvoriteľský Logos	51

Martin Luterán Hanus a zostrelenie lietadla analýza Hanusovej teórie ľudského skutku	57
Žofia Majdeková Riešenie vybraných problémov súčasnej slovenskej kultúry a umenia podľa Ladislava Hanusa a Rainera Mariu Rilkeho	63
O Spoločenstve Ladislava Hanusa	73

Zápas o kultúrnosť

Prečo dnes uvažovať o Ladislavi Hanusovi? Za patróna SLH Hanusa odporučil Anton Neuwirth, ktorý ho považoval za najlepšieho katolíckeho intelektuála 20. storočia na Slovensku. Dnes je isté, že Neuwirth nemohol vybrať lepšie. Pretože ideový projekt, ktorý Hanus začal pred 80 rokmi a ktorý je aj vďaka SLH stále živý, je pre kresťanskú kultúru na Slovensku stále bytostne dôležitý. Hanusovi vďačíme za to, že ukázal, ako slovenský katolicizmus môže a má viesť inteligentný dialóg s modernou európskou kultúrou. A vďačíme mu tiež za príklad, že za kresťanskú kultúru sa treba angažovať naplno.

Ladislav Hanus zviedol za svoj životný projekt skultúrnenia slovenskej zbožnosti heroický zápas. Čelil dvom hlavným prekážkam. Po prvé, viacerí kolegovia z Kapituly, ktorí s ním zdieľali víziu katolíckej kultúry, boli zároveň autorsky neplodní. Hanus píše, že iba za cenu veľkej trpezlivosti a osobného presvedčania z nich vytiahol príspevok do časopisov *Kultúra* a *Obroda*, ktoré editoval. „Hrozne ťažké ich pohnúť, aby sa rozpísali.... Bolo treba dobýjať pevnosť, prebíjať sa cez mnohonásobné hradby, zábrany, v ktorých boli ako vo svojej ulite zabarikádovaní“¹ Aj z odstupu vidieť, ako Hanusa táto neochota slovenských vzdelancov publikovať rozčuľovala:

„Kto má potom na Slovensku písať, keď vy, capacity, „primae classis“, nepíšete? Úbohí diletantskí nedoukovia? Naše časopisy totiž dlho naplňali takéto príspevky, ktoré

¹ Hanus, Ladislav: *Spomienky na Ferka Skyčáka*, Bratislava, Lúč, 2001, s. 108 – 109.

sa bridilo do ruky vziať. Prepúšťame pole publicistiky chudákom – babrákom, chudobným duchom? Pri vás by sa človek mohol stať fatalistom.“²

Druhá, ešte vážnejšia prekážka v Hanusovej snahe o obrodu katolíckej kultúry spočívala v odpore tých konzervatívnych katolíckych kruhov, ktorým vyhovoval vtedajší stav. Hanus tento konzervativizmus charakterizuje ako snahu – pre nepriateľský postoj časti modernej kultúry – zaizolovať katolícky život v jeho čisto spirituálnej dimenzii bez vzťahu ku kultúre a prirodzenej stránke človeka: „byť na strážni, na rozličných postoch, oproti vlomu a závanu časových prúdov. Hermeticky sa uzavrieť do svojho „obliehaného mesta.“³ V kontexte Spolku svätého Vojtecha Hanus píše o „bezideovosti, bezmyšlienkovitosti, bezzásadovosti, bezprogramovosti... osudnej zaostalosti, dobovej nepripravenosti.“⁴ Vzďanie sa vplyvu na kultúru možno sledovať napríklad v chabom stave sakrálneho umenia a vzáplave kostolného gýča. Riešením na často proti-náboženské tendencie v modernej kultúre nemá byť podľa Hanusa izolovanosť do „bezpečnej hlbiny duchovného hradu“, ale tvorivý dialóg a polemika so súčasníkmi o pravdivé poňanie človeka.⁵ Hanus vyzdvihuje napr. diskusiu, ktorú viedol rektor Spišskej Kapituly Skyčák s Vladimírom Clementisom o povahe komunizmu.⁶

Odkaz Ladislava Hanusa spočíva v tom, že stále treba poznávať a rešpektovať realitu v celej jej šírke a zároveň v tom, že táto výzva vyžaduje veľké odhodlanie nielen navonok ale aj dovnútra kresťanskej kultúry. V Cirkvi sú a asi aj vždy budú existovať

² Tamtiež, s. 93.

³ Tamtiež, s. 83.

⁴ Tamtiež, s. 83.

⁵ Tamtiež, s. 82 – 83.

⁶ Tamtiež, s. 96.

tendencie uzatvárania sa pred svetom alebo naopak splývania s ním. Dokonca sa zdá, že v tej miere, v ktorej katolícki vzdelanci rezignujú na kultúrny zápas o povahu kresťanskej kultúry, budú aj kresťania žiť svoj kresťanský život buď v izolácii alebo naopak postupne v čoraz väčšom splývaní so súčasnou sekulárnou kultúrou. Keď slovenskí vzdelaní kresťania rezignujú na formovanie verejného priestoru, vzrastie príkry fanatizmus a aj folklórne kresťanstvo, ktoré sa od ostatnej spoločnosti odlišuje len zopár tradičnými zvyklosťami. Aj dnešným kresťanským intelektuálom by sa dala adresovať výčitka, že sú málo autorsky činní. Lebo koľkí z nich sa venujú popri svojom špecifickom výskume a učení aj spoločenskej publicistike? Koľko tvorivých dialógov a polemík medzi katolíckmi alebo katolíckov s liberálmi dnes sledujeme? Často sa konfrontácia obmedzuje len na facebookové statusy alebo aktivistické deklarácie. Je v životnom záujme slovenskej kresťanskej kultúry, aby sa tento stav zmenil. Poslanie Spoločenstva Ladislava Hanusa spočíva práve v tom.

Kultúrnou odpoveďou na výzvy súčasnosti teda nemá byť pesimizmus. Hanusov odkaz v konečnom dôsledku spočíva v ochote a pripravenosti zapáliť sa napriek ťažkostiam pre autentickú kresťanskú kultúru. Od kresťanov sa vyžaduje vzdelanosť a vôľa angažovať sa pre spoločné dobro. Mali by byť soľou, ktorou obohatia súčasnú slovenskú kultúru vo všetkých oblastiach: v umení aj v politike, filozofii aj v teológii, histórii aj ekonómii... Hanusov odkaz spočíva nakoniec v snahe žiť víziu SLH: byť spoločenstvom vzdelaných a angažovaných kresťanov, ktorí budú obohacovať kultúru a verejný život na Slovensku. Ako píše samotný Hanus:

„Kultúra, kultúrnosť si vyžaduje vieru. A nositeľov tejto viery. Viera, podľa ‚Ad Hebreos‘ je ‚substantia sperandarum rerum, nondum apparetium.‘ (Viera je základom toho, v čo dúfame, dôkazom toho, čo nevidíme) Viera v primát ducha, v moc ducha nad hmotou, šírka ducha nad všetkou

fanatickou úzkosťou. I keby nositeľov bola hústka. Duch si vyžaduje svedectvo.“⁷

Na záver sa chcem poďakovať Borisovi Barthovi, ktorý prišiel s myšlienkou usporiadať v Ružomberku na prelome novembra a decembra 2013 druhú SLH konferenciu pri príležitosti 20. výročia úmrtia Ladislava Hanusa. Ďalej všetkým autorom, ktorí prispeli esejou do tohto zborníka: Michalovi Čopovi, Žofii Majdekovej, Martinovi Luteránovi, Martinovi Mihalikovi, Terézii Rončákovej, Matúšovi Sitárovi, Balászovi Szamaranszkému, Ondrejovi Šprlákovi a Petrovi Úllovi. Vďaka patrí tiež recenzentom Marekovi Hrubčovi, Lucii Mýtnej Kurekovej, Pavlovi Kosnáčovi, Petrovi Úllovi a editorovi zborníka, ktorým bol Matúš Sitár. Poďakovanie patrí tiež Oliverovi Sitárovi za návrh obálky a Františkovi Kolekovi z tlačiarne Devín printing house za podporu vydania tohto zborníka a aj iných aktivít SLH.

Tu Rex Gloriam, Christe!

Juraj Šúst
predseda SLH

---

⁷ Tamtiež, s. 79.

Edičná poznámka

Konferencia *Odkaz Ladislava Hanusa dnes* sa uskutočnila v dňoch 30.11. a 1. 12. 2013 v Ružomberku, kde sa nachádza aj hrob Ladislava Hanusa.

Prvé tri príspevky odznali v bloku *Hanus a dialóg*, druhé dva v bloku *Hanusove spory* a ďalšie tri v bloku *Hanus a filozofia*.

Zborník uzatvára esej o hanusovských inšpiráciách pre moderné umenie, napísaná po konferencii.

Všetky eseje prezentujú postoje a argumenty svojich autorov, nie názory Spoločenstva Ladislava Hanusa ako celku.